

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ В РОБОТІ МЕНЕДЖЕРА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ДОШКІЛЛЯ

Закон України «Про дошкільну освіту», який набрав чинності з 01.01.2025 року, закладає фундамент для оновлення змісту освіти, забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, поліпшення якості дошкільної освіти. У зв'язку з цим директору закладу дошкільної освіти необхідно переглянути локальні документи закладу та внести ряд суттєвих змін [12]. Прикінцевими та перехідними положеннями Закону України «Про дошкільну освіту» (далі – Закон) визначено строк п'ять років для впорядкування установчих документів закладів дошкільної освіти відповідно до вимог цього Закону [1, п.3 р.ХІІ].

Установчими документами закладу дошкільної освіти є статут та у випадках, визначених цим Законом, засновницький договір, укладений між засновниками закладу дошкільної освіти. Установчі документи розробляються відповідно до законодавства [1, п. 1 ст. 31].

Насамперед рекомендуємо внести зміни у статут закладу дошкільної освіти (шляхом затвердження нової редакції). Пропонуємо ключові положення, які необхідно змінити або доповнити [1, п. 2 ст. 31]:

1. Найменування закладу освіти (повне та скорочене).

Його необхідно прописувати відповідно до вимог написання найменування юридичної особи [4].

2. Статус [2, ч. 2 ст. 22], форма власності, організаційно-правова форма та тип (типи) освітньої діяльності (ясла, дитячий садок, спеціальний дитячий садок, мобільний дитячий садок, сімейний (родинний) садок, мінісадок, центр педагогічного партнерства, центр розвитку дитини) [1, ст. 12, 30, 35].

3. Місцезнаходження закладу дошкільної освіти (вулиця, № будинку, населений пункт, район, область, індекс) [3; 8].

4. Засновник і його повноваження.

Пропонуємо прописати в документі, що засновник здійснює організацію конкурсного відбору працівника [1, п. 3 ст. 24], контроль за дотриманням ліцензійних умов; визначає тривалість роботи закладу дошкільної освіти впродовж року, тривалість навчального року, робочого тижня й робочого дня [1, п. 3 ст. 15, 37].

5. Управління закладом освіти.

Радимо внести норму про конкурсне призначення керівника [1, п. 3 ст. 24], описати повноваження директора відповідно до громадянської, соціальної, культурної, цифрової та підприємницької компетентностей професійного стандарту [9, с. 6, 7].

6. Організація освітнього процесу.

Пропонуємо вказати форми здобуття освіти: основні (очна, мережева, дистанційна, педагогічний патронаж) та додаткові (сімейна (домашня)) [1, п. 2 ст. 12].

7. Учасники освітнього процесу.

Необхідно уточнити перелік відповідно до освітніх послуг, які надає заклад дошкільної освіти [1, п. 1 ст. 8], та списку посад педагогічних працівників [7]. Визначити права і обов'язки батьків, педагогів, органів громадського самоврядування [1, ст. 20, 21, 22].

8. Інклюзивна і спеціальна освіта.

Якщо у закладі є інклюзивні, спеціальні групи, рекомендуємо наголосити на праві дітей з ООП на здобуття дошкільної освіти відповідно до індивідуальних програм розвитку з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей [1, п. 5 ст. 8].

9. Система забезпечення якості освіти.

Пропонуємо включити норму про внутрішню [6] і зовнішню системи забезпечення якості освіти [1, п. 3, 4 ст. 41], про виконання державного стандарту [1, ст. 42].

10. Фінансування та майно.

Рекомендуємо чітко визначити джерела фінансування: бюджетні кошти, батьківські/добровільні внески (лише на добровільній основі), гранти, благодійна допомога та інші надходження, не заборонені законодавством.

Слід зауважити, що державні і комунальні заклади дошкільної освіти не мають права надавати платні освітні послуги на заміну реалізації освітньої програми. Вихованці та їхні батьки можуть отримувати в державному чи комунальному закладі дошкільної освіти платні освітні та інші послуги виключно на добровільних засадах [1, ст.50].

Оскільки статут закладу дошкільної освіти затверджується його засновником [1, п. 2 ст. 31], рекомендуємо підготувати порівняльну таблицю змін до статуту для подання на затвердження засновнику.

Представляємо приклад оформлення порівняльної таблиці.

№	Розділ/пункт статуту	Було (чинна редакція)	Стає (нова редакція)	Підстава для змін
1.	Найменування, тип закладу	Комунальний дошкільний навчальний заклад №...	Комунальний заклад дошкільної освіти (ясла-дитячий садок) №...	Закон України «Про дошкільну освіту» (далі – Закон) (2025), ст. 35
2.	Вік дітей	Діти віком від 3 до 6(7) років	Діти віком від 1 до 6(7) років	Закон, ст. 17
3.	Призначення керівника	Призначається без конкурсу	Призначається на конкурсних засадах	Закон, ст. 24
4.	Форми здобуття освіти	Очна (денна) форма	Очна (денна), мережева, дистанційна, педагогічний патронаж, сімейна (домашня)	Закон, ст. 12
5.	Мова освітнього процесу	Визначається установчими документами	Державною мовою. Дітям, які належать до корінних народів або національних меншин (спільнот) України, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу, гарантується і забезпечується право на здобуття дошкільної освіти мовою відповідного корінного народу або відповідної національної меншини (спільноти) України поряд із державною мовою	Закон, ст. 7

6.	Учасники освітнього процесу	Діти, педагоги, завідувач, інші працівники ЗДО	Вихованці; педагогічні працівники, повний перелік посад яких затверджується Кабінетом Міністрів України; помічники вихователів закладів дошкільної освіти; інші працівники закладів дошкільної освіти; батьки вихованців; асистенти дітей з особливими освітніми потребами (у разі їхнього допуску відповідно до вимог законодавства); фізичні особи, які провадять педагогічну діяльність у сфері дошкільної освіти	Закон, ст. 18
7.	Інклюзивна, спеціальна освіта	Не передбачена	Для забезпечення здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребами та їхнього психолого-педагогічного супроводу, включно з наданням психолого-педагогічних та/або корекційно-розвиткових послуг, у закладах дошкільної освіти на підставі заяв батьків дітей у порядку, визначеному законодавством, утворюються інклюзивні та/або спеціальні групи	Закон, ст. 17
8.	Освітній процес	Відповідно до Базового компонента	Освітній процес організовується відповідно до цього Закону, Закону України «Про освіту», інших нормативно-правових актів, освітніх і парціальних програм, програми розвитку закладу дошкільної освіти, плану роботи на рік та спрямовується на розвиток особистості, обдарувань кожної дитини, досягнення результатів, визначених державним стандартом	Закон, ст. 15
9.	Забезпечення якості освіти	Не визначено	Внутрішня система забезпечення якості дошкільної освіти формується закладом дошкільної освіти з урахуванням методичних рекомендацій, розроблених центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки	Закон, ст. 41

10.	Фінансування	Бюджет, спонсорська допомога	Публічні кошти, цільові платежі, гранти, надходження за договорами, благодійна допомога (без примусу), інші джерела, не заборонені законодавством	Закон, ст. 51
-----	--------------	------------------------------	---	---------------

Наголошуємо, що Міністерство освіти і науки наразі працює над розробкою кількох зразків статутів, які можна буде взяти за основу при зміні власного статуту [11].

Наступним кроком керівника закладу дошкільної освіти має бути оновлення Програми розвитку ЗДО (далі – Програма).

Перезавантаження Програми розвитку закладу дошкільної освіти – це стратегічний крок для руху вперед, розвитку закладу та формування якісного освітнього середовища. Це не просто документ, а інструмент реальних змін, тому хочемо зауважити, що це має бути не формальністю, а необхідністю для забезпечення якості освіти та відповідності сучасним викликам [10].

Ключовими причинами, що зумовлюють потребу в перезавантаженні Програми, вважаємо:

1. Відповідність новим вимогам законодавства.

Програма має враховувати чинні норми та стандарти.

2. Актуалізація цілей і завдань.

Можуть з'явитися нові пріоритети: психоемоційний стан дітей, цифрова компетентність педагогів, робота з дітьми з ООП тощо.

3. Оцінка ефективності попередньої Програми.

Аналіз попередньої Програми дозволяє побачити, що спрацювало, а що – ні, визначити, які напрями потребують додаткової уваги, уникнути повторення попередніх помилок.

4. Реакція на виклики часу.

Вважаємо, що зросла потреба в інклюзивному середовищі, адаптації дітей-переселенців, психологічний супровід сімей. Воєнний стан, демографічні зміни, релокація, зміни у громаді – усе це потребує нових підходів у роботі ЗДО.

5. Мотивація педагогічного колективу та підвищення конкурентоспроможності ЗДО.

На нашу думку, перезавантаження змісту Програми дає змогу об'єднати команду навколо спільної мети, визначити ролі та відповідальність, посилити усвідомлення місії ЗДО і залученість працівників. Якісна програма розвитку показує, що заклад рухається вперед, допомагає отримати підтримку громади та ресурси від засновника.

Надаємо орієнтовний алгоритм дій зі створення (перезавантаження) Програми розвитку закладу дошкільної освіти (ЗДО) з рекомендаціями для керівника (директора/завідувача):

1. Аналіз поточного стану ЗДО.

Проведіть SWOT-аналіз (сильні/слабкі сторони, можливості/загрози) [13, с. 33-40]. Оцініть рівень освітнього процесу, кадрового складу, матеріально-технічної бази, взаємодії з батьками. Використайте анкетування батьків, педагогів, самооцінку закладу.

2. Створення робочої групи.

Необхідно залучити вихователів, практичного психолога, вихователя-методиста, представників батьківської громади (інших фахівців за потреби). Призначити відповідального за координацію Програми.

3. Визначення цілей і завдань Програми.

Рекомендуємо формулювати реальні, досяжні, вимірювані цілі. Завдання радимо спрямовувати на покращення освітнього середовища, підвищення якості освіти, розвиток дитини.

ни.

4. Формування змісту Програми розвитку.

Структура програми має містити:

- 1) вступ;
- 2) аналіз стану ЗДО;
- 3) мету і завдання;
- 4) основні напрямки розвитку (освітній процес, робота з кадрами, робота з батьками, удосконалення матеріально-технічної бази, створення безпечного освітнього середовища, очікувані результати, моніторинг виконання).

При формуванні основних напрямків у Програмі рекомендуємо спиратися на чинну нормативно-правову базу, враховувати потреби конкретного закладу дошкільної освіти і громади.

5. Обговорення та узгодження Програми.

Проект Програми необхідно обговорити і схвалити на педагогічній раді закладу [1, п. 3 ст. 39], врахувати пропозиції педагогів, батьків, засновника. Хочемо зауважити, що у формуванні Програми має право брати участь піклувальна рада закладу [1, п. 5 ст. 40]. Готовий документ затверджує директор закладу дошкільної освіти [1, п. 4 ст. 38].

Рекомендуємо директорам при організації роботи у 2025/2026 н.р. врахувати, що Міністерство освіти і науки України продовжує працювати над підзаконними актами щодо імплементації Закону України «Про дошкільну освіту», у зв'язку з чим втратили чинність наступні документи [4]:

- «Про запровадження Закону України «Про дошкільну освіту» від 05.09.2001 №625;
- «Про запровадження звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів» від 28.01.2005 №55;
- «Про затвердження Примірного положення про освітній округ» від 05.04.2006 №267;
- «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення навчальної літератури для дітей дошкільного віку» від 12.05.2014 №572;
- «Про затвердження Примірного положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти» від 16.04.2018 №372.

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про дошкільну освіту» (редакція від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 03.06.2025).
2. Закон України «Про освіту» (редакція від 01.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 09.06.2025).
3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (редакція від 04.04.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 05.06.2025).
4. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України : наказ Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vyznannia-takymy-shcho-vtratyly-chynnist-deiakykh-nakaziv-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy> (дата звернення: 06.06.2025).
5. Про затвердження Вимог до написання найменування юридичної особи, відокремленого підрозділу юридичної особи, у тому числі утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, крім організацій профспілки : наказ Міністерства юстиції України від 05.03.2012 №368/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0367-12#Text> (дата звернення: 03.06.2025).
6. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої си-

стеми забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки від 04.03.2025 №407. URL: <https://sqe.gov.ua/metodrek-zdo-2025/> (дата звернення: 04.03.2025).

7. Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 №963 (редакція від 18.02.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.06.2025).

8. Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку : постанова Кабінету міністрів України від 05.03.2009 №270 (редакція від 09.10.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.06.2025).

9. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти : наказ Міністерства економіки України від 28.09.2021 №620-21. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 09.06.2025).

10. Стратегія розвитку закладу освіти, стратегічне планування / Куриш Н.К., Унгурян І.К. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/18NBn9YEezNz9BXst0isXcgpR7WsZ0Qf> (дата звернення: 09.06.2025).

11. Термінові зміни в роботі дошкільних закладів: як тепер працюватимуть вихователі?. Сайт «Педрада». URL: <https://oplatforma.com.ua/news/93092-zminyty-vnutrishni-shtatni-rozpysy-v-doshkilnykh-zakladakh-potribno-vzhe-rekomendatsii-mon> (дата звернення: 05.06.2025).

12. Які зміни внести в локальні документи дитсадка відповідно до нового Закону «Про дошкільну освіту». Сайт «Педрада». URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/10018069> (дата звернення: 04.06.2025р.).

13. SWOT-аналіз – складова частина стратегічного менеджменту вищих навчальних закладів країн ЄС / Гладченко М.М. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7518/Gladchenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 09.06.2025).